

POLAZIŠTA

# EUHARISTIJSKI ODGOJ I KATEHEZA MLADIH I ODRASLIH

Lojze Uran

## U V O D

„Crkva je od svoga početka slavila euharistiju 'kao izvor i vrhunac svega naviještanja' (D 5,1). Budući da je suvremena Crkva svjesna toga, ona veoma nastoji da produbi i osvjetli svoju vjeru u euharistijsko otajstvo u svemu što je rečeno u dokumentima Drugog vatikanskog sabora i posljednjih papa. (...) I slovenski biskupi su na svojim sjednicama ponovo govorili o slovenskoj euharistijskoj godini, koju bi trebalo zaključiti narodnim euharistijskim kongresom. Time bi htjeli produbiti euharistijsku obnovu u svojim biskupijama.”<sup>1</sup>

Godina euharistije, koju slavimo, plod je nastojanja naših pastira da prodremo u dubinu i prema smjernicama posljednjeg koncila usidrimo korijene svoje vjere u samu srž spasenja – u euharistiju. Budući „da nijedna kršćanska zajednica ne raste, ako nema svojih korijena i svoga središta u slavljenju svete euharistije, ovdje mora početi svaki odgoj duha zajedništva. Da to slavljenje bude iskreno i potpuno, mora voditi prema raznim djelima ljubavi i međusobne pomoći, kao i do misionarske djelatnosti i na kraju do različitih oblika kršćanskog svjedočenja” (D 6,5).

Ovo izlaganje želi u prvom redu biti pomoć i poticaj za naše osobno poznavanje otajstva euharistije. No, pojedine točke možemo lako upotrijebiti kao polazište za razgovore po dekanatima te za euharistijski odgoj mladih i odraslih po našim župama.

## EUHARISTIJA ODGAJA ZA ŽIVOT

U prvom dijelu izlaganja želim osvjetliti euharistiju kao najsnažnije odgojno sredstvo za život kršćana i rast kršćanske zajednice te njezin značaj za cijelo ljudsko društvo. Kao temelj za raspored tema (kateheza), poslužila mi je knjiga Luigija della Torrea: „L'eucarestia al centro”, zbirka kateheza o euharistiji, koja na bazi Sv. pisma, koncilskih i drugih službenih dokumenata Crkve, produbljeno prikazuje obrađenu materiju.

### I. SREDIŠNJE MJESTO EUHARISTIJE

Možemo reći da je Crkva uvijek bila toga svjesna te je crkvenu zapovijed „U nedjelje i zapovijedane blagdane pobožno sudjeluj kod svete mise”, sankcionirala sa smrtnim grijehom. No to još ne znači da su vjernici, posebno u stoljećima latinskog bogoslužja, stvarno shvatili euharistiju kao središte njihovog života. Euharistija, naime, u sakramentalnom jeziku izražava čovjekovu pozvanost, da spozna, prihvati i ispuni u zajednici otkupljenih onaj plan, kojeg mu je pripremio Bog i kojeg može ispuniti samo snagom Kristova otkupiteljskog djela.

<sup>1</sup> Pastirsko pismo biskupa Jugoslavije 1983, str. 3.

## 1. Središte kršćanske zajednice

Iako su djelatnosti kršćanske zajednice raznovrsne, ipak sve moraju voditi euharistiji i izvirati iz nje. Duh Sveti je taj koji stalno pokreće narod Božji da se sabire na slušanje riječi Božje i zajedno slavi euharistijsku žrtvu. Za sveti zbor oko oltara u potpunosti vrijedi Kristovo obećanje: „Gdje su dvojica ili trojica sabrana radi mene, tu sam ja među njima” (Mt 18,20). U euharistiji spoznajemo da nismo samo pojedinci, koji mogu častiti Boga sami za sebe, nego smo u dubini svoje naravi društvena bića (CS 12,4). Krist svojom uskrsnom otajstvenošću sabire narod Božji, da kao njegovo vidljivo tijelo dolazi spašavati što je izgubljeno. Otac nam besplatno daruje svoga Sina, zato mu se najpotpunije zahvaljujemo tada kad taj dar besplatno dijelimo (lomimo) i drugima. Redovito i aktivno sudjelovanje u euharistiji pomaže sudionicima u jačanju osjećaja odgovornosti i izvan te zajednice, jer svojim životom krijepimo ili blatimo Crkvu, gradimo ili rušimo Kristovo otajstveno tijelo, spašavamo ili osuđujemo i druge.

## 2. Način života

U svijetu, gdje se susrećemo s konformizmom (prilagodavanje mišljenju, govoru i vladanju većine), gotovo na svakom koraku, redovito sudjelovanje kod nedjeljne mise jest znak raspoznavanja kršćana. Vraćamo se u doba prvih kršćana kad je sudjelovanje kod euharistije pobuđivalo pažnju. Svjetovni pisac Plinije Mlađi piše u pismu caru Trajanu, godine 112, kako kršćani „izjavljuju da je sva njihova krivnja u tome, što su se obično skupljali na određeni dan pred zoru, zajedno pjevali himne Kristu kao Bogu te primali običnu i nevinu hranu”. Kršćanski pisac Ignacije Antiohijski pak piše: „Oni, koji su živjeli u starom poretku, dobili su novu nadu, više ne obdržavaju subotu, nego Dan Gospodnji”. U Apostolskim konstitucijama iz 3. stoljeća zapisana je pobuda: „Ne dajte prednost svojim časnim obavezama pred Božjima, već na Dan Gospodnji sve ostavite i marljivo žurite u svoje crkve, jer je tamo Božja hvala.” Sv. Ignacije Antiohijski iznosi i razlog čestog sastajanja: „Vaši česti sastanci oduzimlju snagu

sotoni, složnost vaše vjere ruši njegovu otrovnu moć.” Kršćani prvih stoljeća dokazivali su da euharistija spada u njihov način života: „Mi ne možemo živjeti bez slavljenja Dana Gospodnjega.”<sup>2</sup>

## II. IZGRADNJA BOGOSLUŽJA I ZAJEDNICE KOJA SLAVI

Isus je bio Židov. Posljednju večeru slavio je obredom koji se kroz stoljeća oblikovao u židovskim obiteljima. Stoga ne možemo ispravno prihvatiti euharistiju, ako ne poznamo židovsku pashu. Prvim kršćanima, posebno onima koji su dolazili iz židovstva, oblik i struktura bogoslužja bili su poznati, iako je Kristovom smrću i uskrsnućem slavljenje pashe dobilo novi sadržaj. Unatoč tome, već su se u prvoj Crkvi događale neurednosti. Stoga je apostol Pavao oštro ukorio kršćane u Korintu: „Kad se dakle zajedno sastajete, to više nije blagovanje Gospodnje večere, jer svaki za vrijeme blagovanja uzima preda se vlastitu večeru, te jedan gladije dok je drugi pijan. Zar nemate kuća da jedete i pijete? Ili hoćete da prezirete Crkvu Božju i da sramotite siromahe? (...) Ja sam, uistinu, primio od Gospodina ono što sam vam i predao: Gospodin Isus one noći u koju bijaše izdan uze kruh te zahvali, razlomi ga i reče: 'Ovo je tijelo moje koje je za vas. Ovo činite na moju uspomenu!' Isto tako uze i kalež, poslije večere, te reče: 'Ovaj je kalež Novi savez u mojoj krvi. Ovo činite, svaki put kad ga pijete, na moju uspomenu!' Uistinu, svaki put kad jedete ovaj kruh i pijete ovaj kalež, navješćujete smrt Gospodnju dok on ne dođe” (1 Kor 11,20–26). Bogoslužna struktura mijenjala se kroz stoljeća, a njenu bit sve je više prekrivala povijesna navlaka. Posljednji koncil, međutim, otklonio je zastor, pomeo stoljetni prah te nam opet darovao euharistiju u njenom prvotnom obliku.

### 1. Zajedništvo ulaska u bogoslužje

U žurbi današnjeg života čovjek gubi smisao za bitno, jer se susreće samo s izgledom stvari

<sup>2</sup> Isto, str. 9–10.

te nema vremena da se udubi u sadržaj. Zato mu je i obredni život tuđ. Ako postupno počinje uviđati, da najveće tajne i doživljaje nije moguće opisati riječima, nego da za to upotrebljavamo simbole, kretnje i znakove, i u euharistijskim će znakovima u vjeri prihvatiti bogatstvo koje mu je ponuđeno. Koncil je želio da „vidljivi znakovi u bogoslužju označuju i svaki na svoj način uzrokuje čovjekovo posvećenje, te tako otajstveno tijelo Isusa Krista, tj. glava i udovi, izvršuje cjelovito javno bogoslužje” (B 7). Ulazni dio bogoslužja jest kao predvorje svetišta, u koje uvijek ispred nas ulazi Krist, koji nas poziva da idemo za njim i okuplja nas: bogate i siromašne, male i velike, bolesne i zdrave, zločeste i dobre, mlake i gorljive, ljude svih rasa, naroda i jezika. Ono što kao ljudsko ne teži zajedničkom, Krist je po svom Duhu sposoban privesti za isti stol. Svi elementi tog svetog zbora su svakidašnji: kao ljudi mi se susrećemo, pozdravljamo, izmjenjujemo mišljenja, pripovijedamo svoje doživljaje, pripremamo stol s hranom i pićem, zahvaljujemo se i tražimo pomoć, dogovaramo se o zajedničkim zadacima, odlazimo. Svaki takav susret znači, naravno, i obogaćenje. U život odlazimo s Božjim blagoslovom.

## 2. Sklapanje novog saveza

U prilikama, kad se razni dogovori i ugovori uvelike krše, teško se uživjeti u svetost saveza, kako ju je poimao i doživljavao starozavjetni čovjek. Savez među ljudima značio je život, budućnost. To iskustvo postalo je također slika saveza (ugovora) između Boga i njegova naroda. Unatoč mnogim nevjernostima izabranog naroda, Bog drži svoj savez i dopunjuje ga. Važnost saveza, kojeg Bog uvijek iznova sklapa s izabranim predstavnicima Izraela, lijepo je opisana u 2 Mz 24: Bog obećaje vjernost i pratnju narodu, ako prihvati njegove zapovijedi i naredbe. Sav narod odgovori potvrdno. Vanjski znak tog obećanja jest žrtvovanje životinja i škropljenje krvlju, te svadbeni objed. To je predodžba euharistije, koja je „novi i vječni savez” (Mk 14,24), sklopljen s Kristovom krvlju. Stoga Drugi vatikanski koncil predstavlja euharistiju kao „obnavljanje saveza između Boga i ljudi” (B

10). Novi zavjet teži k oduhovljenju i pounutrašnjenju, jer Kristov duh preporuča mesijanski narod, povezan s Bogom ne samo međusobnom pripadnošću. „On je naš Bog a mi njegov narod” (Ps 94,7), ali nutarnjom prisutnošću: „Ostanite u meni i ja u vama” (Iv 15,4). Svijest da smo dionici Božje riječi i kruha, čini nas „bogonoscima”, koji u krhkim posudama nose u sebi život, koji je jači od smrti.

## 3. U dijalogu s Bogom

Obnovljeno bogoslužje bogato nam je prekrilo stol riječju Božjom. No ona je uvijek dijaloška: netko govori (čitač, psalmist-kantor, svećenik), narod odgovara s poklicima. Euharistija je ponajprije navještaj, objavljivanje onoga što je učinio Bog. Nisu to lekcije teologije, nego navještaj zajednici i meni. Bog me voli, osjećam to u svakodnevnim događajima, posebno u onom času kad me nadahnuo u mom stvarnom stanju. Stoga najljepši odgovor jest hvalospjev, psalam, aleluja. Naravno riječ Božja će pravo zaživjeti kada će braća i sestre u svetom zboru moći izreći svoje odjeke na riječ Božju. Tako se uspostavlja bogoslužni dijalog među ljudima, što predstavlja temelj za zajednicu (communio). Drugi zahtjev jest podanašljenje riječi. Stoga je potrebno brižno pripremati uvođe u pojedine tekstove, koji su povijesno ili po načinu izražavanja vrlo daleko od današnjeg shvaćanja (SM 9). Uvijek je potrebno pojedine odlomke Sv. pisma stavljati u kontekst cjelovitog spasenjskog događanja. Homilija je ta, koja aktualizira Božju riječ i govori nama, u konkretnoj povijesnoj situaciji. Pa iako ne razumijemo svaku pojedinost, ta nas riječ ipak poziva na slušanje, po primjeru Marije „koja je pamtila sve te događaje i razmišljala o njima u srcu svome” (Lk 2,19).

Danas, kada se kultura govora spustila na vrlo nisku razinu, upravo je škola dijaloga s Bogom u njegovoj riječi, nova mogućnost za dijalog među ljudima.

## 4. Kristova euharistija sa zajednicom

Broj 54. Svete mise (upute za misu i misne molitve) govori o euharistijskoj molitvi, koja je

„središte i vrhunac svega svetog bogoslužja”. Predvodnik, koji je u svetom zboru znak Krista, moli je u ime svega naroda. „Smisao te molitve jest da se sabrani vjernici kao cjelina povežu s Kristom u veličanju Božjih djela i u slavljenju žrtve.” Unatoč pozivu: „Gore srca” taj dio često je najviše monoton, posebno ako svećenik ne unese u nj života, a ljudi sudjeluju samo nekim poklicima. Stoga je upravo uvođenje u središte euharistije stalni zadatak. Iz povijesti Božjega naroda vidimo pred slike euharistije (molitva za Božji blagoslov i zahvala) povezane i s gozбом (2 Mz 24,11), što predstavlja zajedništvo s Bogom. Isus se uključuje u tu tradiciju i u odlučujućem trenutku svoga života slavi gozbu s kruhom i vinom, među kojima moli za blagoslov, zahvaljuje, te izručuje sebe kao trajnu žrtvu u njegov spomen. U kojem god kraju ili dobu, zajednica vjernika će se okupiti na gozbu kruha i vina, navijestiti njegovu smrt i uskrsnuće, tu će i on sam biti među njima nazočan. Po svećeniku, koji je znak njegove prisutnosti, Krist posvećuje darove i svu zajednicu u Duhu Svetom. On je jedini, vječni i veliki svećenik.

Euharistijska gozba stoga utvrđuje vjeru u stalno Božje djelovanje u povijesti pojedinca i izabranog naroda te svijest, da je u Kristu pobiđeno zlo i smrt.

## 5. U jedinstvu sa svom Crkvom

Euharistijsko slavlje ne posvećuje samo konkretne zajednice, već otvara vrata jedinstvu (communio) s papom, koji je vidljivi temelj jedinstva sveopće Crkve, s biskupom, koji je veza jedinstva s papom i svima, i najmanjim zajednicama kršćana, kojima je postavljen za pastira. Ujedno se konkretna zajednica Božjega naroda povezuje sa svim znanim i neznanim vjernicima, kao i onima koji Boga iskreno traže (IV. euharistijska molitva). Svaka euharistija ruši granice vremena i prostora i povezuje se s onima „koji usnuše u nadi u uskrsnuće” s Marijom, anđelima i svecima, tj. s nebeskom Crkvom.

Svijest sveopćenitosti i predokus nebeske slave utvrđuje u euharistiji svijest vjernika, da se trpljenje sadašnjeg vremena ne može usporediti sa slavom, koja će se otkriti nad nama.

## III. EUHARISTIJA ODGAJA ZA ŽIVOT U CRKVI

Sudjelovanje kod nedjeljne mise još ne znači ispunjenje kršćanskih dužnosti. Naprotiv, riječi koje čujemo na kraju euharistije: „Idite u miru”, znače poslanje, sudjelovanje s darovima, koje nam Bog dijeli besplatno.

Stoga ćemo u slijedećim točkama pogledati neke odgojne ciljeve, koje euharistija naznačuje i djelomično ostvaruje.

### 1. Uvođenje u Crkvu

Starodrevna praksa Crkve poznaje sakramente inicijacije i postavlja ih prema slijedećem redu: krštenje, potvrda, euharistija. Euharistijsko slavlje nije dostupno bilo kome, iako su vrata crkve otvorena. Vrhunac kršćanskog bogoslužja rezerviran je za vjerne, koji su stupili u Crkvu kroz vrata krštenja te bili potvrđeni darom Duha Svetoga. Znak križa na početku bogoslužja potvrda je krsnog znaka i prihvaćanja vjere Crkve. Bogoslužju mogu pristupiti i nekršteni (katekumeni), koji su se već odlučili za Krista te se pripremaju za primitak sakramenata, iako smiju prisustvovati samo kod bogoslužja riječi. Tek po primitku krštenja i potvrde, kad već mogu prisustvovati euharistiji u potpunosti, potrebna im je posebna „mistagoška” kateheza za produbljeno uvođenje u otajstvo bogoslužja.

Iz tih zahtjeva i iz vlastite prakse vidimo, da na tom području ima anomalija: od krštenja djeteta, bez temeljite pripreve roditelja, do primanja pričesti pred krizmu. I kod odraslih se susrećemo s činjenicom da su primili sakramente, ali nisu imali mogućnosti da se temeljito pripreme za sakramente te svjesno odluče za Krista i pođu za njim.

Euharistija tako „odgaja” i u obrnutom smislu. Pokazuje nam, kao u ogledalu, na različite nedostatke evangelizacije i kateheze, i ujedno ukazuje na područja koja su najhitnija, a i najviše zanemarena.

### 2. Pozivanje na put obraćenja

U današnjem svijetu, koji ne priznaje grijeh, teško je pozivati na obraćenje. Ipak Crkva uvi-

jek iznova naviješta da put u život vodi samo preko obraćenja. Ovdje nećemo govoriti o bogatstvu sakramenta pokore, kako nam ga prikazuje obnovljeni obrednik, nego o pomirbenoj snazi euharistije. „U euharistiji je naime prisutan Krist i daruje se kao pomirbena žrtva” (Red pokore, str. 6).

Baštinici smo određenog katoličkog odgoja, koji je euharistiju, posebno pričest, poimao kao nagradu za čestiti život. Zato se pričest dijelila poslije mise onim rijetkim izabranicima, koje su smatrali dostojnima da je prime. Obnovljeni obred euharistije još je očuvao elemente pokajanja i poziv na obraćenje. Najprije je pokajnički obred na početku, Gospodine smiluj se, Oče naš s molitvom koja slijedi, litanjski Jaganjče Božji i priznanje prije pričesti: Gospodine, nisam dostojan..., ali zov na obraćenje jest prije svega bogoslužje riječi Božje i euharistija kao takva, koja u Kristu uništava grijeh te nas pomiruje s Bogom i ljudima.

Bitni zov na obraćenje lijepo ističe apostol Pavao, koji govori Korinćanima u čemu je njihova nevrijednost: „Ili hoćete da prezirete Crkvu Božju i da sramotite siromahe” (1 Kor 11,22). Time što odbijaju braću po vjeri, odbijaju i Krista. „Neka svatko ispita samog sebe te onda jede od kruha i pije iz kaleža, jer tko jede i pije, osudu svoju jede i pije ako u tome ne razabire Tijelo (...) Kad bismo sami sebe prosuđivali, ne bi bili kažnjavani. A Gospodin nas kaznama popravlja da ne budemo osuđeni sa svijetom” (1 Kor 11,28–32).

Zato iz Evanđelja, posebno iz izvještaja o Posljednjoj večeri tako snažno odjekuje Isusovo predskazanje: „Jedan će me od vas izdati” (Mt 26,21), pa se svi po redu pitaju: „Nisam valjda ja, Gospodine?” (Mt 26,22). Bitno za sudjelovanje kod euharistije jest vjernost i pouzdanje u Gospodina. Didahe, nauk apostola iz drugog stoljeća, pak kaže: „Sabrani na Dan Gospodnji, razlomite kruh i zahvalite, nakon što ste priznali svoje grijeha. Tako će vaša žrtva biti čista” (Poglavlje 14,1).

Cijela euharistija, koju Krist predaje učenicima, da obnavljaju spomen na njegovo spasiteljsko djelo, jest sakramentalni obred, „za oprostjenje grijeha” (Mt 26,28).

Zov na obraćenje, kojeg predstavlja euhari-

stija, lijepo je izražen u Prethodnim uputama Reda pokore: „U misnoj žrtvi posadašnjuje se Kristova muka. U njoj Crkva, za spasenje svega svijeta, iznova prinosi Bogu tijelo za nas predano i krv prolivenu za otpuštenje grijeha” (točka 2).

Euharistija nas uči, da mi kršćani nismo bolji od onih, koji ne idu u crkvu, nego da nas se u našoj grešnosti dotaknula milosrdna ljubav, koja nas zove, da je podijelimo s drugima.

### 3. Odgoj za služenje

U vjernosti Isusu Kristu, koji nije došao da mu služe, nego da služi i život svoj dade kao otkupninu za mnoge, i Crkva kao cjelina te svaka Crkva pojedinačno, pozvana je da služi. U euharistijskom zboru to služenje pokazuje se u različitim službama, koje je Drugi vatikanski sabor opet oživio (B 26) i naznačio njihovu ulogu (B 28).

Druga značajka je u tome što su različite službe povezane sa životom kršćanske zajednice. Njihova bit naznačena je u evanđelju. Nakon što su se učenici prepirali, kakvo će mjesto tko zauzeti u Kristovu kraljevstvu, učitelj im je pripremio lekciju o služenju (Mk 10,41–45 i Mt 20,24–28). Za Lukino evanđelje značajno je to da je katehezu o služenju stavio odmah iza poruke o Posljednjoj večeri i naglasio Isusove riječi: „Ja sam među vama kao poslužnik” (Lk 22,27). Euharistija je stoga stalni poticaj za kršćane: što je veće dostojanstvo, to je veće služenje.

S druge pak strane potrebno je dopustiti da te netko poslužuje. Nema kršćanske zajednice, ako ona ne dopusti da je Isus poslužuje po službenicima koji su za to pozvani. To iskustvo doživljavamo i kod euharistije: riječ Božja se čuje, ako netko „posudi” svoja usta i navijesti: „Mir Gospodnji mogu dati, ako mi netko pruži ruku, Kristovo tijelo primam po rukama službenika...”

Narav i ciljeve služenja ovako opisuje apostol Pavao: „On (Krist) 'dade' jedne kao apostole, druge kao proroke, jedne kao evanđeliste, druge kao pastire i učitelje, da pripravi svete za djelo službe, za izgradnju Kristova Tijela” (Ef 4,11–12). Cilj svake službe u Crkvi jest dakle oživljavanje cijelog tijela koje – „skupa

povezano i skupa držano svakovrsnom opskrbnom vezom prema djelotvornosti što je svakom pojedinom dijelu odmjerena – ostvaruje svoj rast za izgradnju samoga sebe u ljubavi” (Ef 4,16).

Da je euharistija središte odgoja za služenje, slikovito nam prikazuje Markovo evanđelje u navješćaju o umnoženju kruha. Učenici su najprije promatrači. Na Isusov zahtjev: „Dajte im vi jesti” počinju računati i konačno, kad su spremni razdijeliti sve što imaju „on uze pet kruhova i dvije ribe, pogleda u nebo te blagoslovi i razlomi kruhove. Zatim ih je davao učenicima da im podijele” (Mk 6,41).

#### 4. Odgoj za svetkovanje

Čovjek je u svom traženju sreće i zadovoljstva uvijek nalazio priliku za svetkovanje. U nju je položio uspomenu na važne događaje iz prošlosti, učvršćivao svoju sigurnost u prijateljstvu, dobivao nadu za budućnost... Kršćanstvo je, u vjernosti židovskom svetkovanju Pashe, u središte postavilo Uskrs. Iako je Isus slavio najveći blagdan u dramatičnim okolnostima prijeloma čovječanstva, ipak evanđelist Ivan opisuje taj čas kao najveću svetkovinu intimnog prijateljstva, iskrenog pouzdanja i radosnog bratstva, u kojem su prve kršćanske zajednice slavile euharistiju. Uskrsna radost, pobjeda nad grijehom i smrću, blagdansko veselje, prožima cijelo euharistijsko bogoslužje prvih stoljeća. Uz središnji blagdan nastajali su novi, nedjelja je postala dan odmora, sve svetkovanje dostiglo je svoj vrhunac u euharistiji. Poslije, kad se gubio uskrsni duh, blagdani su poprimali drugačiji naglasak, a i euharistija je dobivala sve više individualistički naglasak. Povratkom na izvore bogoslužja, Drugi vatikanski koncil ponovo je pokazao, da je euharistija središte i odgajateljica svetkovanja, koje se nastavlja u obiteljima u svakodnevnom životu.

Danas, kad je čovjek izgubio smisao za istinsko svetkovanje, upravo nam euharistijsko slavlje, koje slavimo u duhu uskrslog Krista, pruža divnu priliku za stvaranje nove kulture svetkovanja, koja izvire iz svijesti da Bog djeluje, zove ljude te se po Kristu u Duhu Svetom otkriva kao pobjednik za čitavo čovječanstvo.

polazišta

#### 5. Priprava za evangelizaciju

Papa Ivan Pavao II je u nagovoru evropskim biskupima, 11. listopada 1985. naglasio, da je Evropa danas najpoganskiji kontinent te da joj je potrebna nova evangelizacija (L'osservatore romano, Ed. sett., 17. ottobre 1985, str. 1, 8–10). U nabranjanju najakutnijih problema suvremene Evrope mogli bismo reći: „Kod nas još nije tako teško.” Ipak, poznata je zakonitost da se problemi, koje osjeća Zapadna Evropa, približno nakon deset godina presele k nama. Evangelizacija pretpostavlja najprije osobno svjedočenje pojedinaca u svijetu, utvrđuje se u samoj zajednici, koja se brine za siromašne i prezrene u svojoj sredini, a ponajprije pak svjedoči svojim služenjem svijetu, za koji je postavljena kao sol, svjetlo i kvasac.

Euharistija nosi u sebi svu snagu mijenjanja pojedinaca i zajednica, koji bi uvijek iznova mogli potvrdivati riječi apostola: „Što smo čuli, što smo svojim očima vidjeli, što smo promatrali i što su naše ruke opipale o Riječi života, to vam navješćujemo” (1 Iv 1).

#### IV. EUHARISTIJA ODGAJA ZA SVAKODNEVNI ŽIVOT

Krist dolazi na svijet kao otkupitelj svega ljudskoga roda. Crkva je pozvana da nastavlja njegovo djelo u svijetu, da posreduje za svakog čovjeka i čitavo čovječanstvo „da može zauvijek spasavati one koji po njemu dolaze k Bogu” (Heb 7,25). Po Crkvi, na sakramentalan se način Kristovo otkupiteljsko djelo proteže na sav svijet.

Euharistija je najveći dar čovječanstvu. Po Crkvi, uskrsna i duhovska energija prenosi se kao služenje, svjedočenje i dar. Već sama molitva naroda, model koje je molitva kršćana na Veliki petak, postavlja molitvu za svijet na drugo mjesto.

U slijedećim točkama želim osvjetliti bitne zadatke Crkve za svijet i društveni život, koji proizlaze iz euharistije.

##### 1. Služba čovječanstvu

Već od samog početka možemo pratiti zna-

čajku prvih kršćana: „Nitko među njima nije trpio oskudicu” (Dap 4,34). Služba siromašni- ma svakako je jedna od značajki kršćanske lju- bavi, iako još ne iscrpljuje cjelovito poslanje, koje ima Crkva kao zajednica spašenih. Njeno poslanje jest da ispuni Očevu volju. Ona pak ni- je ništa drugačija od one koja se ostvarila u Kristu, koji je svoj „najveći uspjeh” postigao kad su ga nevinog pribili na križ. To je uvijek nova priča sluge Jahvinog. Crkva je pšenično zrno koje mora umrijeti, sol koja se mora uništi- titi, kvasac koji nestane, svjetlo koje drugima svijetli.

U Djelima apostolskim već vidimo, da se Kri- stova sudbina ponavlja. Oko njega se okuplja krug učenika: „I sve više vjernika – mnoštvo muževa i žena – pridruživalo se Gospodinu” (5,14). Oni su pozvani da uđu i sami postanu pomirbena žrtva. „Od ostalih nitko se nije usu- đivao doći k njima blizu, a narod ih je visoko ci- jenio” (5,13). To je krug obožavatelja, kamo bi danas mogli pribrojiti većinu naših vjernika i svećenika. No, za izvršenje otkupljenja potre- ban je još treći krug, kojeg u apostolskom zboru predstavlja Juda Iškariot. „Tada se digoše puni zavisti, veliki svećenik i sve njegove pristaše – to jest sljedba saducejska – pohvataše apostole i baciše ih u javnu tamnicu” (5,17, 18). Ljudsko zlo mora prividno slaviti pobjedu, da bi s Bož- jom pomoću moglo biti pobijeđeno.

Euharistija nas odgaja za to, da svaki dan gu- bimo život poradi Krista, jer ćemo ga samo na taj način uistinu naći i dati svijetu.

## 2. Obiteljski život

Na tom području bit će vjerojatno najviše posla, a i kod promjene našeg mišljenja o obite- lji. Ako je u židovstvu bilo prije svega nagla- šeno obiteljsko pashalno bogoslužje, u kršćan- stvu obitelj više nije osnovna ćelija kršćanske za- jednice. Osnovna ćelija je zajednica Isusovih učenika. Taj radikalni pomak naznačio je Isus prilikom događaja kad ga traže majka i braća. Isus je u toj prilici pokazao novu obitelj: one, koji riječ Božju slušaju i obavljaju je (Mk 3,31– 35; Lk 8,19–21). Kao posljedica jest slavljenje Posljednje večere – euharistije u krugu nove obitelji – njegovih učenika, koji su poslušali

Riječ i pošli za njom.

Gornje činjenice su značajne za razumijeva- nje odnosa, koji je Crkva imala prema kršćan- skim obiteljima. Crkva je zajednica, koja je utemeljena na evanđelju, koje posredno izaruje i u obitelji. Apostol Pavao stoga najprije upuću- je na zahtjeve života u zajednici, a tek onda u životu obitelji. No zajednički je naglasak: „Po- koravajte se jedan drugom iz poštovanja pred Kristom” (Ef 5,21). Takav odnos ostao je ja- san, dok je postojala praksa katekumenata i krštenja odraslih; kasnije se krštenjem djece, te- žište prenijelo u obitelj, koja dakako nije mogla ispuniti sve radikalnosti evanđelja.

Danas nam upravo euharistija može pomoći da se vratimo u prvotno stanje. Idealno je da u euharistiji sudjeluje cijela obitelj zajedno. No praksa nam govori drugačije. Mnogo obitelji je u vjerskom smislu rastrgano. Ipak iskustvo prve Crkve ukazuje na mogućnost rješenja.

Prva spoznaja u euharistijskom bogoslužju dolazi iz pozdrava: Braćo i sestre! Pred Bogom smo svi djeca. Roditelji su samo starija braća i sestre svojoj djeci. Svi smo pozvani k euharistij- skom stolu, svi Boga zovemo Ocem, dionici smo Isusova prijateljstva i istoga duha.

Dijalog koji se uspostavlja između Boga i čovjeka te među ljudima, prenosi se i u obitelj- ski dijalog, koji se najljepše izražava u zajednič- koj molitvi.

Savez koji Bog sklapa sa svojim narodom, i jedinstvo koje se ostvaruje među ljudima u sve- tom zborovanju, prenosi se u obitelj. Od veli- kog je značenja obiteljski stol, koji upravo u euharistijskom objedu dobiva svoj pravi smisao. Stoga, da on bude lijepo pripremljen i urešen, potrebno je sudjelovanje svih. I slavljenje obi- teljskih svečanosti dobiva inspiraciju u euhari- stiji, koja se tako prenosi u radost nad vjernim Božjim djelovanjem u obitelji.

## ZAKLJUČAK PRVOG DIJELA

U prvom dijelu izlaganja prikazana je odgoj- na moć euharistije za kršćanski i ljudski život. Naravno svi ti naglasci zahtijevaju daljnje raz- mišljanje, produbljivanje i raščlambu. Kod mno- gih mladih, a još više kod odraslih, preostaje nam samo ta mogućnost. Zato je vrlo važno, da

euharistijsko bogoslužje bude dobro pripremljeno i lijepo oblikovano, posebno nedjeljama. Što će više ljudi proći kroz školu aktivnog sudjelovanja, tim bolje plodove možemo očekivati.

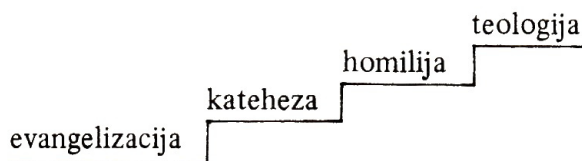
Struktura i bit euharistije daju nam dovoljno jasna polazišta za katehezu mladih i odraslih.

## KATEHEZA MLADIH I ODRASLIH UVODI U EUHARISTIJU

U prvom dijelu krenuli smo od središta – euharistije, prema kraju – prema djelatnostima, koje euharistija rađa i potiče.

U drugom dijelu pokušat ćemo osvjetliti katehetske mogućnosti kod mladih i odraslih, pri uvođenju u euharistijski život.

Najprije bih želio ponovo naglasiti mjesto i ulogu kateheze u kršćanskoj kerigmi – naviještanju. Shematski bi je mogli predstaviti kao četiri stepenice, koje vode u svetište:



„Kateheza sama po sebi pretpostavlja, da je čovjek već pristao na Kristovo evanđelje, kojeg naviješta Crkva. Ipak više je puta namijenjena ljudima, koji unatoč tome što pripadaju Crkvi, ustvari još nikad nisu osobno pristali na objavljeni navještaj.

To znači, da evangellizacija mora katehezu u pravom smislu riječi predusresti ili pak pratiti. U svakom slučaju treba znati da obraćenje mora biti nužna i uvijek prisutna sastavina dinamičnosti vjere te da svaka kateheza mora također obuhvatiti i evangelizaciju” (SKP 8).

Slične upute izražene su i u kasnijim dokumentima Crkve. Poslanica biskupske sinode 1977, posebno je naglasila, da je „uzor svake kateheze katekumenat”. Isti dokument naglašava da „kateheza proizlazi iz ispovijesti vjere i u nju vodi” (br. 8). Papa Ivan Pavao II, veliki kateheta našeg doba, sažeo je prijašnje katehetske dokumente u apostolskoj pobudnici *Catechesi tradendae*. Kad govori o mladeži, ko-

polazišta

ja „u srcu nije pripremljena i otvorena ali stvarno čezne za Isusom koji se zove Krist (Mt 1,16) napominje: „Ovdje leži blago na koje Crkva može i mora računati u godinama koje dolaze” (br. 40). Mladi ulaze u svijet odraslih kršćana, ali često puta ne nalaze pravog razumijevanja i oslonca koji su im potrebni. Mnogi odrasli su u „djetinjstvu primili katehezu prikladnu za tu dob, ali su se zatim udaljili od svake vjerske prakse i u zreloj dobi žive s djetinjastim vjerskim spoznajama (...) te su kao odrasli još uvijek pravi katekumeni” (br. 44)... „Zato bi se i vjera odraslih stalno morala prosvjetljivati, poticati i obnavljati da prožme vremenite stvarnosti za koje su oni odgovorni. Da bi kateheza bila učinkovita, mora biti trajna, i bila bi promašena ako bi se zaustavila na pragu zrele dobi...” Kateheza odraslih „je glavni oblik kateheze, jer se ona obraća osobama koje imaju najveću odgovornost i sposobnost živjeti kršćansku poruku u potpuno razvijenom obliku” (br. 43).

Gornje smjernice lijepo nam naznačuju zadatke kateheze mladih i odraslih.

### I. KATEHEZA MLADIH I EUHARISTIJA

Ovdje bismo mogli govoriti o mnogovrsnim načinima katehizacije mladih, od evropskih, sveslovenskih, dekanatskih i međuzupskih susreta, do različitih oblika duhovnih vježbi i dana sabranosti, koji obuhvaćaju priličan broj mladih i donose puno dobra. Ipak ćemo se ograničiti na najrašireniji i redoviti oblik susreta mladih po župama. Te skupine obuhvaćaju mlade od 15. pa tamo do 25. godine života. Ponegdje su skupine oblikovane prema godištim, a drugdje su razdijeljene na mlađe i starije, a u manjim župama su svi zajedno. Svaka od tih mogućnosti ima dobre i loše osobine, koje ne bi smjele utjecati na bitnu značajku omladinske skupine: da živi i raste kao Crkva. To znači, da u katehetskom nastojanju moraju biti prisutne sve glavne prvine (elementi) života Crkve: navještaj, bogoslužje i đakonija (služenje).

#### 1. U središtu je Riječ

Svi pokoncilski katehetski dokumenti izvan-

redno naglašavaju Kristocentričnost kateheze. „A ovo je vječni život: spoznati tebe, jedinog pravog Boga, i onoga koga si poslao, Isusa Krista” (Iv 17,3). Ta spoznaja, koja je puna radosti, nije samo razumska, nego dolazi po rasvjetljenju Duha Svetoga, kad stupimo u Crkvu, Kristovo otajstveno tijelo. Pri tom moramo uzeti u obzir Božju pedagogiju u povijesti spasenja i Kristov odgoj učenika. Vječna Riječ zove čovjeka po imenu, uzima ga stvarno i daje mu svu slobodu u izboru njegova vlastitog puta u život. Ujedno mu i stalno pomaže, da spozna, gdje je njegov pravi put koji vodi u život. Zato je SVETO PISMO OSNOVNI UDŽBENIK za katehezu mladih i odraslih.

Potrebno je naravno, da mladi u zajedničkom traženju, pod vodstvom katehete (animatora, asistenta) postupno otkrivaju bogatstvo Riječi. Na prvom mjestu jest u p o z n a v a n j e č o v j e k o v e s t v a r n o s t i. Sv. pismo je puno osoba koje se susreću s drugim osobama i događajima. U svakoj od njih nalazimo dio sebe. To znači ući u Božju riječ. U njenom svjetlu mladi će otkrivati sjaj i bijedu čovjeka, otkrit će razornu moć grijeha, a na drugoj strani Božju brigu za nj.

Prihvatanje samog sebe i drugih, takvih kakvi jesmo te otkriće Božje slike o nama, jest temelj za rast pojedinca i Crkve. Mladi, za razliku od odraslih, još nisu pretjerano zarobljeni u kalup svojih viđenja i navika, stoga su obično vrlo iskreni, pa i u priznanju vlastite nesavršenosti. To su nastavnici za obraćenje, koje riječ Božja, kao dvosjekli mač ima prouzročiti. Uz Božju riječ, koja uvijek donosi život, možemo iznova vrednovati ljudsku riječ.

Da kateheza zaista bude „navještaj koji odjekuje”, trebamo dati mogućnost mladima da mogu izraziti svoje osobne odjeke na riječ Božju i da je tako osuvremene... Primjer za takvu katehezu je Isus, koji svojim učenicima kod Cezareje Filipove postavlja pitanje: „Što vi kažete, tko sam ja?” (Mt 16,15).

Drugi stupanj ulaženja u Riječ jest p o z n a v a n j e č o v j e k a I s u s a i z N a z a r e t a. Karakteristika Isusova katehiziranja su riječi: „Dođi i vidi!” Učenici su se najprije susretali s Isusom u najrazličitijim životnim situacijama, u kojima su otkrivali njegov ljudski lik. Znao se

radovati, ali i plakati; biti oštar prema višima koji su otvrdnuli ali i izuzetno blag prema patnicima i malima. Njegova životna solidarnost s beskućnicima (Betlehem), prognanicima (Egipt), radnicima (Nazaret), grešnicima (krštenje u Jordanu), bolesnicima i patnicima, nevino osuđenima i pogubljenima, veoma je bliska mladom čovjeku.

Pored spoznavanja Isusova ljudskog lika, potrebno je otkrivati i okolnosti koje su bile značajne za „puninu vremena”. Ne radi se samo o karakteristikama zemljopisnih okolnosti, nego prije svega o društveno-političkim, gospodarskim te kulturnim i vjerskim značajkama tadašnje Palestine. U odnosu prema Isusu pokazuju se mnoge osobine čovjekovih reakcija, koje su slične u svim dobima. Radi se o nekim psihološkim i sociološkim zakonitostima, s kojima se i danas susrećemo.

Za ulazak u Riječ, najteži korak je ipak prihvaćanje I s u s a k a o K r i s t a, G o s p o d i n a i M i r o p o m a z a n i k a. Isusov odgoj bio je od prvog trenutka (Kana Galilejska), odgoj u vjeri – kateheza u pravom smislu riječi. Učenici su u događajima otkrivali „nešto više”. Spoznavali su uzvišenost i nedokučivost Isusova djelovanja. Bilo je potrebno u potpunosti doživjeti ljudsku nedostatnost. Tek kad su bili kršteni u uskrsnom otajstvu, kad je umro stari, pohotni čovjek i kad su bili potvrđeni Duhom Svetim, bili su sposobni primiti poslanje koje im je dao Isus Krist.

Božju riječ nije moguće prihvatiti drugačije osim v j e r o m i p o u z d a n j e m u o s o b u I s u s a K r i s t a, koji uvijek nadmašuje ljudsko umovanje i zove nas na put u zemlju, koju će nam on pokazati i pripremiti.

Riječ koja je primljena vjerom, uvijek je učinkovita. Neka se kateheta ne uplaši navijestati snagom, iako će naići na nerazumijevanje i odbijanje. Sijanje riječi Božje uvijek je dugoročno i možda će tek tada uroditi, kad sijača više ne bude.

## 2. Kateheza je bogoslužje

Da bi kateheza vodila euharistiji, mora već sama po sebi biti bogoslužje.

U praktičnom radu – susreti mladih – bit

će vjerojatno najprikladnije početi duhovnim dijelom koji i vremenski mora zahvatiti oko trećinu susreta.

Duhovni dio ima najprije cilj: uvođenje u osobnu molitvu, razmišljanje, duhovno čitanje što predstavlja temelj bogoslužnog duha. Taj dio neka postupno pripremaju sami mladi, da se tako nauče osobno moliti i molitvu prenijeti u svakodnevni život. Zbog cjelovitosti dobro je već u molitveni dio uključiti temu susreta. Skupina koja priprema duhovni dio će već tako razmišljati o temeljnom polazištu i lakše će se uključiti u razgovor. Od velike je važnosti i višednevna duhovna obnova, koja će u mlade usaditi iskustvo molitve kao bogoslužja.

Drugi stupanj kateheze kao bogoslužja jest uvođenje u sakramente i sakramentalne. Mladi mnogoput imaju negativan odnos prema sakramentima, jer nisu bili (dovoljno) uvedeni u njih. Postupnim otkrivanjem jezika znakova i simbola, oni će spoznati da se sa sakramentima neprestano susreću: od ljubavi roditelja i drugih ljudi do govora prirodnih i povijesnih događaja. Kateheza treba pomoći mladima da od vidljivog počnu prodirati u nutarnost, otkrivati međusobnu povezanost i konačno spoznati, da osobnu kao i društvenu povijest vodi Bog. Unutar ljudske povijesti ostvaruje se povijest spasenja. Vrhunac te povijesti jest Krist, najpotpuniji sakrament Boga i čovjeka. Stoga je on prasakrament, u kojem se uvijek iznova dodiruje Božje s ljudskim i ljudsko s Božjim. S istom nakanom postavljena je u svijet i Crkva, sveopći sakrament spasenja, koji prema zakonitosti kvasca, soli i svjetla obnavlja svijet. Kateheza treba mladima oblikovati sakramentalno poslanje koje oni imaju kod kuće, u školi, na radnom mjestu. Posvuda postoje znakovi—sakramenti, koji otkrivaju ili potamnjuju Božju ljubav prema čovjeku (usp. CS 19). Bude li se taj sakramentalni duh nastanio u skupini, tada će kateheza zaista postati bogoslužje i vodit će najvišem obliku — euharistiji.

### 3. Kateheza je služenje

Treći jednakovrijedni naglasak u katehezi mladih jest uvođenje u služenje. Najprije čla-  
polazišta

novi skupine moraju biti svjesni, da je pozvanost i sudjelovanje dar kojeg su badava primili. A ako su ga badava primili trebaju ga besplatno i davati. Mladi čovjek je spreman na velikodušnost samo ako mu u tome znademo pomoći (usmjeriti); uz Krista, koji nije došao da mu služe nego da on služi i život svoj daje za druge. Ako najprije u katehezi osjete da se žrtvuje za njih i za druge, tada će postupno i sami osjećati, da je bolje davati nego primati.

Duh služenja ne može se iscrpiti samo unutar skupine, iako se u njoj najljepše verificira. Omladinska skupina kao cjelina, i po pojedinim članovima, gradi širu skupinu — župu — Crkvu. Treba znati da zbog socijalnog sastava (mladi ljudi), još ne mogu biti Crkva u potpunosti. Zato „posuđuju” svoju mladenačku pokretljivost i izvornost župskoj zajednici. Njeni članovi mogu sudjelovati u župskom životu kao čitatelji, poslužitelji, vjeroučitelji malih skupina (krizmanika), članovi pjevačkog zbora, voditelji pučkog pjevanja... Ali, moraju se predstaviti kao skupina, koja može oblikovati različita bogoslužja, otkrivati i brinuti se za najpotrebnije, povezati se s drugim župnim skupinama, pa i na međužupskoj razini.

Duh služenja pomaže stvaranju i duha zajedništva, odgovornosti, sudjelovanja... što su sve temelji za euharistijsko slavlje.

## II. KATEHEZA ODRASLIH

Pokoncilski katehetski dokumenti svi po redu naglašavaju da je kateheza u punom smislu riječi kateheza odraslih. Svi ostali oblici nadograđuju se na nju (SKP 20). Ako sada usporedimo, koliko vremena i energije upotrijebimo za onu katehezu koja je samo predstepenica prave kateheze, a koliko za rad s odraslima, možemo vidjeti gdje smo. To ne znači da nismo ništa učinili. Kako po svijetu tako i kod nas imamo različite, dosad ustaljene načine rada za vjersko oblikovanje odraslih: biblijske kružoke, skupine za bračne parove, susrete za roditelje vjeroučenika, različita predavanja i seminare, duhovne vježbe za različite kategorije, pripadnost vjerskim gibanjima itd. Svi ti načini rada su dobrodošli i imaju katehetske elemente. Kateheza odraslih ipak zahtijeva mnogo više. Ponajprije mo-

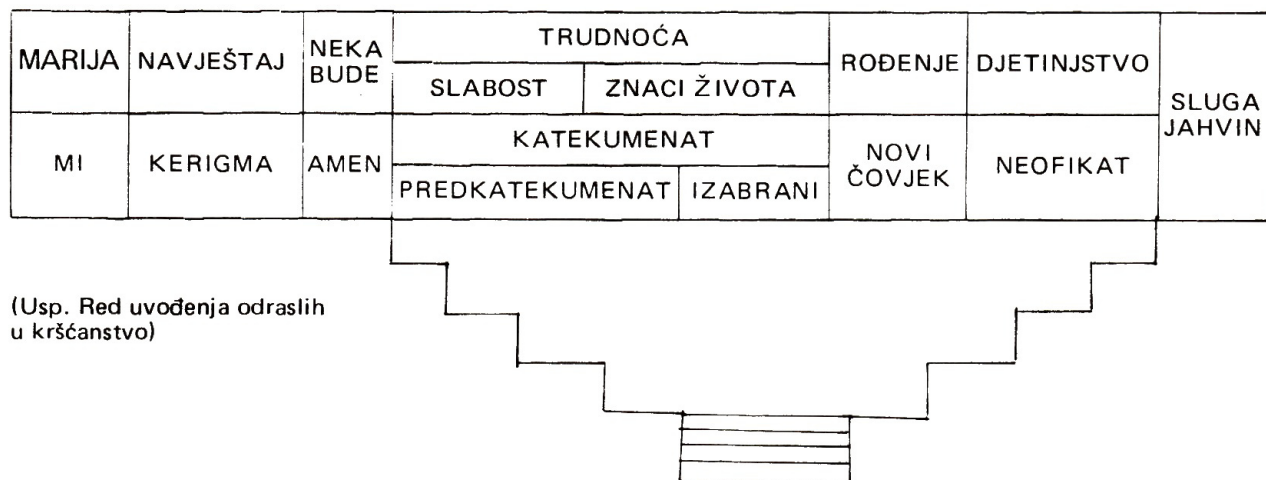
ra biti česta, stalna, sistematska i mora stvoriti zajednicu, koja će biti uključena u život konkretne župske zajednice. Za nju u još većoj mjeri vrijede načela koja smo spomenuli za katehezu mladih. Najveći problem je evangelizacija. Možemo reći da je mnogo naših vjernika i svećenika neevangelizirano, jer za evangelizaciju nije bilo mogućnosti. Stoga papa Ivan Pavao II, naglašava evropskim biskupima da nam je ponovo potrebna evangelizacija. Kršćanstva nema bez krštenja, krštenja nema bez katekumenata. Problem opadanja praktikanata, neaktivno sudjelovanje u euharistiji, neučinkovitost vjere u osobnom životu i u odnosima prema drugim ljudima, samo su neki znakovi da je potrebno zaći u dubinu. Ne smijemo se dati zasljepiti viđenjem da kod nas još nije tako teško. Duhovna kriza, koju danas proživljava Evropa, za deset godina preselit će se i k nama. U svijesti odgovornosti za budućnost Crkve, koja će vjerojatno biti tek „maleno stado”, potrebno je da se odlučimo za radikalno usmjerenje u katehezi odraslih. Možda će se s vremenom pokazati nove mogućnosti za katehizaciju odraslih, no danas imamo na raspolaganju već postojeću mogućnost – neokatekumenat. Budući da je taj oblik kod nas još premalo raširen, dozvolite da ga na kraju kratko predstavim.

## 1. Obnova Crkve putem siromašnih

Početak neokatekumenskog puta seže u vrijeme Drugog vatikanskog sabora. Papa Ivan

XXIII rekao je tada da će obnova Crkve doći putem siromašnih. Te je riječi čuo i mladić iz Madrida Kiko Arguello. Iako je po zvanju slikar, odlučio je da pođe živjeti s najsiromašnijima u barakaškom predgrađu. U toj nesnoj sredini patnje i zla bio je naoružan samo sa Svetim pismom i gitarom. Ispočetka je bio sam, poslije nekoliko mjeseci počeli su se sabirati oko njega i drugi. Zajedno su slušali riječ Božju, koju su ti odbačeni ljudi prihvaćali s potpunom otvorenošću. Pokazalo se da je Riječ Božja počela mijenjati ljude. Među njima se stvarala zajednica. To su bili vrlo očiti znakovi Duhha i Božjeg djelovanja. Iz skupine ljudi koji osim siromaštva nisu imali ništa zajedničkog, nastajala je Crkva. Svjedočenje prvih zajednica bilo je tako snažno, da su ih pozvali da prenesu svoja iskustva i u normalnije sredine – u župe. Koncilske smjernice bile su dragocjeni vodič pa se postupno stvarao katekumenski put. Taj put je prvotno namijenjen oživljavanju krštenja, potvrde i euharistije, a u kasnijoj fazi u nj pristupaju i nekršćani, koji vide znakove vjere. Danas je neokatekumenat raširen u 84 države na svim kontinentima, a što je vrlo zanimljivo, i u socijalističkim državama, osim Bugarske i Albanije. Susreću se, naravno, i sa protivljenjima, ponajprije nekih biskupa, svećenika i tradicionalnih vjernika. Baš u tome se pokazuje njegova nutarnja snaga.

Katekumenski put odvija se prema slici Marije iz nazaretske obitelji. Paralelizam bismo mogli prikazati shemom:



(Usp. Red uvođenja odraslih u kršćanstvo)

Marija je slika Crkve, koja se uvijek iznova mora ostvarivati, ako želi ispuniti svoje spasenjsko poslanje. U njezine ljudske planove poseže Bog, koji joj šalje anđela-navjesticu s veselom viješću: U tebi će započeti Božji život, Emanuel, kojemu ćeš dati ime Isus, što znači Jahve spašava. Marija se prestrašila i u čudu pitala: Kako će to biti? No, Anđeo joj reče: Ne boj se, to će u tebi učiniti Duh Sveti.

Početak vjere Crkve jest navještaj: Bog te je izabrao, obazreo se na te, razveseli se. Božji život dolazi k vama, roditi će se nešto novo: čovjek, koji ne osuđuje, koji je strpljiv, sve oprašta... Prirodno je da se pitamo: Kako će se to dogoditi, pun sam pogrešaka, egoist na svakom koraku, toliko puta sam odlučio da ću se popraviti, ali nisam uspio. Odgovor je isti: Duh Sveti će to učiniti.

Kod Marije i kod nas odlučujući je odgovor pouzdanje: Neka bude, amen. Potvrđan odgovor znači kod Marije početak trudnoće, a kod nas pristup u katekumenat. U prvom razdoblju se na očigled ništa ne mijenja, pojavljuju se samo slabosti, koje najavljuju da se nešto izmijenilo. To je u rastu kršćanskog života vrijeme predkatekumena. Nakon nekog vremena život se počinje sve snažnije javljati, dijete se počinje micati. To je vrijeme izabranja, koje završava rođenjem novog čovjeka. Karakteristična razdoblja trudnoće jest potpuna ovisnost zametka (katekumena) od majke (Crkve). Radi se o povjerenju prema onima koji u ime Crkve vode katekumena, uvode ga u molitvu, daju mu riječ Božju, polažu na nj ruke, izgone zlo itd. Da netko može biti kršten, mora dati znak, da je u njemu Isus Krist. To su djela vječnog života, koja dokazuju, da u njemu Isus živi. Isusa je moguće nositi samo u krilu Crkve. Katekumenat je moguć samo u Crkvi.

Po krštenju – rođenju novog čovjeka, put se nastavlja. Isusu je bila potrebna obitelj, da je mogao rasti u mudrosti i milosti. Tako je i s novokrštenikom, koji poput malenog djeteta treba sigurnost i ispravnu prehranu. Apostol Pavao kaže Galaćanima, da im je još potrebno mlijeko. To je doba neofikata, doba dozrijevanja, koje se ostvaruje u tišini i poniznosti. Poslanje nazaretske obitelji je u tome, da dijete raste kako bi moglo ispuniti svoje poslanje: da postane muž, da ide u Jeruzalem, gdje će biti ubijen za svijet. Vjernost evanđelju vjernost je Isusu Kristu u smrti i uskrsnuću.

Da zaključim ovo izlaganje riječima pape Ivana Pavla II: „U Crkvi Isusa Krista nitko se ne bi smio osjećati oslobođenim od primanja kateheze. To vrijedi i za mlade sjemeništare i redovnike kao i za sve koji su pozvani da budu pastiri ili katehete. Oni će tu zadaću to bolje ispuniti što budu poniznije znali ići u školu Crkve velike katehiste, a ujedno i velike katehetske učenice” (Catechesi tradendae, 45).

#### LITERATURA:

- Evharistija daje življenje Crkvi in svetu*; Pastirsko pismo biskupa Jugoslavije za godinu 1983, Ljubljana, 1983.
- Luigi DELLA TORRE, *L'eucaristia al centro*, Ed. Queriniana, Brescia, 1982.
- Koncilski odloki*, Ljubljana 1980.
- Sveta maša*, Ljubljana, 1969.
- Splošni katehetski pravilnik*, Ljubljana, 1972.
- Kateheza v našem času s posebnom ozirom na otroke in mladostnike*; Poruka biskupske sinode Božjem narodu, MKS, Ljubljana, 1978.
- IVAN PAVAO II, *Catechesi tradendae*, Apostolska pobudnica, Crkveni dokumenti, br. 5, Ljubljana, 1980.